

Sólyom Zsuzsanna

Pribojszky Mátyás: **Menedék. Elbeszélések**

A kötet öt különböző történetet dolgoz fel, amelyek – a Kubikosok című novellát kivéve – fiktív eseményekre épülnek. Helyenként maga a szerző is jelzi, hogy az adott történet kizárólag az alkotói képzelet szüleménye (Egy politikus). A Kuttyán-kört pedig egyenesen a "light-sci-fi" kategóriába sorolja. A Kubikosok kivételt képez, mivel ebben a novellában egy olyan téma feldolgozására kerül sor, amelyre a szocio-novella megnevezés a legmegfelelőbb. Bár a leírt események eltérnek egymástól, a sajátos írói stílusra jellemző fordulatok mégis egységben tartják és igencsak olvashatóvá, illetve élvezetes (és tartalmas) olvasmánnyá teszik a történeteket. Ugyanakkor ezen az egységen belül mindegyik novella megőrzi a sajátosságát, ami szintén a sikeres írói bravúrnak tudható be.

Menedék

A Menedékben egy kis magyar közösség, "kilencvennyolc, óhazától elszakadt" személy sorsának alakulása bontakozik ki az olvasó előtt. Ebben a kis mikrovilágban szinte mindenféle embertípus jelen van: a tekintéllyel bíró, józan gondolkodású Salánki Ernő; a minden hájjal megkent, hatalomra vágyó Reich Rezső (már a családneve is sokat elárul: reich – német szó, jelentése: gazdag); a fizikai erejét előszeretettel fitogtató Snóbli, aki valamilyen okból kifolyólag jobbnak látja polgári nevét titokban tartani; a szintén erős fizikumú Cso-ki; az országosan közkedvelt híres komikus, Kontra Imre; a hivatásos természetgyógyász Gujdár Antal; a szerszámkészítő lakatos Ábrahám Péter, és még sorolhatnánk a különböző társadalmi rétegekből származó embereket, akiket egy váratlan fordulat arra kényszerít, hogy egy ismeretlen, elhagyatott szigeten, ahová akarata ellenére kerülnek, megtanuljanak egymás mellett élni. A túlélésért folytatott küzdelemben előbb-utóbb felszínre törnek a mélyen elrejtett indulatok, érzelmek.

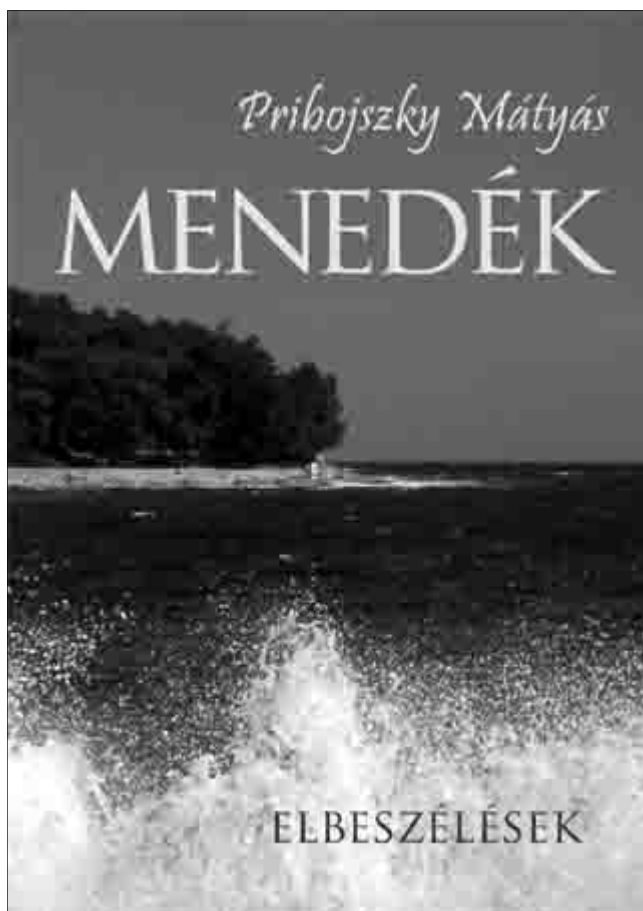
A váratlan fordulatokban, intrikákban gazdag cselekménysorozatokon keresztül, "valahol, az óceán közepén ÚJHAZA" jön létre, amelynek a neve MENEDÉK ÁLLAM. Kemény árat kell fizetniük az ott-élőknek az új haza megteremtéséért: a jó és a rossz közötti állandó harcok, sikerek és kudarcok, béke és belháborúk követik egymást.

Csak egy kérdés marad megválaszolatlanul, amit Salánki Ernő fogalmaz meg: "Ki lesz a következő? Lesz-e, aki felborítja az egyensúlyt, előidézi egy újabb válságot, s ha igen, miként, miért teszi? Mi okból? Képesek lesznek-e ismét győzni az álnokság, a rossz, sunyi szándék felett, mint eddig?" Vajon meddig tart az a békés állapot, amit évek hosszú küzdelme során értek el?

A Kuttyán-kör

A „light-sci-fi”-nek is beillő Kuttyán-kör története egy távoli kis tanyán kezdődik. A megözvegyült Kuttyán Mihály különös jelenség szemtanúja: a házatól nem messze fekvő búzatábla fölött egy körkörös fénycsóva jelenik meg, majd a búzatáblában egy körülbelül tizenöt méter átmérőjű, szabályos kört fedez fel.

Ezt követően csodák sorozata indul el a kis tanyán: a beteges Kuttyán Mihály teljesen meggyógyul, sőt, olyan fizikai erőnlétre tesz szert, hogy atlétikai versenyeken vesz részt, és fölényrel győz; a szellemileg visszamaradott 12 éves Köntös Icu, akire az orvosok kimondták, hogy "menthetetlenül örökre »gyerek« marad", 280-as IQ-t ér el; Szatmári Borika magzata rohamosan elkezdi fejlődni, két hónapos korában már

Kiadó: Muravidék Baráti Kör Kulturális Egyesület,
2014

egy 4-5 hónapos magzatra jellemző fejlődést mutat ki a vizsgálat.

A rejtelmes események híre rövid időn belül szárnyra kap. Hogy ki hogyan értelmezi a titokzatos KÖR megjelenését, és ki hogyan próbál profitálni belőle, kiderül a novella folyamán, mint ahogyan az is, hogy honnan is ered ez a jelenség.

Egy politikus

Milyen mértékben vonhatóak felelősségre a fiak az apák által elkövetett cselekedetekért? Kapnak-e legalább egy esélyt az utódok, hogy helyrehozzák elődeik hibáit? Mennyire van előítélet és bizalmatlanság, illetve mennyi bizalmat előlegez meg egy adott társadalom egy olyan személynek, akinek az egyik szülője akár a gyilkosságtól sem riadt vissza, ha az adott rendszer úgy követelte. Ezt a témát fejti ki – néha az idealizálás határát súrolva – Pribojszky Mátyás „Egy politikus” című írásában.

Kálvária

Milyen változást idézne elő egy szürke, jelentéktelen emberben, ha az égiektől hat napon keresztül hatalmat kapna arra, hogy amit kimond, nyomban valóra válik? Képes-e győzedelmeskedni fizikai testben az emberi mohóságon, gyarlóságon, magán a bűnön, vagy ehhez nem elegendő az emberi erő, hanem szüksége van egy nálánál jóval hatalmasabb erőre? „Az ember valóban megbukott, nem tudta önmagát megváltani?” – teszi fel a kérdést a szerző. Mély mondanivalót hordozó kérdések, amelyek mindig is foglalkoztatták az emberiséget. A válasz a befejező részben hangzik el, s bár kissé lehangolónak tűnhet, de ugyanakkor ott rejlik benne a biztatás is: „Bízzál a Mindenhatóban!”

Kubikosok

„Ebbe a munkába beleszakadunk. De mit tehetünk? A családnak ennie kell otthon. Kénytelenek vagyunk csinálni. A kubikosélet már csak ilyen, a földtől függ, megélünk-e.” Ezek a gondolatok csak a novella utolsó soraiban fogalmazódnak meg, de magukba foglalják a Kubikosok mondanivalóját. Bár a választott téma általánosnak tűnik, de hűen tükrözi azt a társadalmi különbséget, ami azóta fennáll, amióta ember él a Földön.

Cseh István

Korona

Parányi kis eső kell,
átlátszó, rejtelmes cseppekkel.
Égi, isteni bölcsességekkel,
túlvilági gyöngyszemecskékkel.

Kéne hozzá kevés szellő,
Vagy szél, madárdaltól bömbölő.
Tisztaságban, néha portól tündöklő,
fényt szilánkosra, színekre törő.

Nem hiányozhat a világos,
a legnagyobb mutatványos.
A fantáziátlan ötlet gyáros,
pulzáló, poros, leltáros.

Föld kell már, csak gazdagon,
hiszen táptalan, szikkadt talajon
semmi, senki nem marad talpon.
Megszokás ez, csoda-monoton.

S két kezem kell utoljára,
mely` majd az egészet megmunkálja,
húzza, tépi, húzgálja, megformálja,
s oda teszi, föl fejem búbjára.

A babérkoszorút.

Helyes ez így?

Az értelmet keresni...
Ugyan minek?
Átélni, majd feledni;
A lényege a semminek.

Menni valami után,
Aztán nem elérni.
Ezt tesszük bután,
így tudunk csak élni.

Helyes ez így? – kérdem.
Jól cselekszünk?
Talán igen, talán nem...
De legalább keressük.

Lehet, maga az út a lényeg,
Csupán az, és semmi más.
A sötétség, s a fények,
A leesés, s a felkapaszkodás.

Az értelmet keresni...
Ugyan minek?
Átélni, majd feledni,
Lényege a ... Minek?